

Łódź, dnia 2020-03-26

WUOZ-ZRR.5140.60.2020.PU

Za zwrotnym
potwierdzeniem odbioru

ZAWIADOMIENIE

Na podstawie § 15 ust. 1 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz.U. z 2011 r. Nr 113, poz. 661, ze zm.), Łódzki Wojewódzki Konserwator Zabytków zawiadamia o zamiarze włączenia do wojewódzkiej ewidencji zabytków:

- karty ewidencyjne obiektu nieruchomego niewpisanego do rejestru zabytków, sporządzonej dla budynku mieszkalnego w zespole fabrycznych Fryderyka Wilhelma Zacherta, usytuowanego w Zgierzu przy ul. 1 Maja 11 (opr. P. Ugorowicz, WUOZ w Łodzi, marzec 2020 r.);
- karty ewidencyjne obiektu nieruchomego niewpisanego do rejestru zabytków, sporządzonej dla budynku przędzalni w zespole fabrycznym Fryderyka Wilhelma Zacherta, usytuowanego w Zgierzu przy ul. 1 Maja 11 (opr. P. Ugorowicz, WUOZ w Łodzi, marzec 2020 r.).

Ww. obiekty stanowią integralną część układu urbanistycznego ul. 1 Maja w Zgierzu, który jest wpisany do rejestru zabytków na podstawie decyzji WKZ z dnia 30 grudnia 1967 r. (nr rejestru A/226), dotychczas indywidualnie nie były objęte ochroną konserwatorską.

Budynek mieszkalny oraz budynek dawnej przędzalni stanowią jedyny, zachowany do dnia dzisiejszego element dawnej fabryki wyrobów włókienniczych Fryderyka Wilhelma Zacherta, będącej jedną z najstarszych fabryk na terenie Zgierza oraz regionu łódzkiego, której początki sięgają 1826 r. Ówczesnie Zachert otrzymał od władz miasta w dzierżawę dziesięć parceli położonych u zbiegu ulic Wysokiej i Zakręt (obecnie ul. 1 Maja i Dubois) z przeznaczeniem pod budowę zakładów sukienniczych. Na otrzymanym terenie dzięki uzyskanej pomocy rządowej uruchomił fabrykę posiadającą takie działy jak przędzalnia, postrzygalnia, farbiarnia, folusz oraz suszarnia. Była to jedna z największych i najnowocześniejszych fabryk w Zgierzu, wg. danych z 1828 r. zakłady F.W. Zacherta zatrudniały 200 robotników, były wyposażone w nowoczesne maszyny belgijskiej firmy J. Cockerilla, w 1837 r. w fabryce Zacherta została uruchomiona pierwsza w Zgierzu maszyna parowa. Zakłady Zacherta początkowo produkowały wyroby lniane, zaś po upadku powstania listopadowego także wełniane. Po pożarze fabryki w 1851 r. zakłady Zacherta skoncentrowały się na produkcji wyrobów wełnianych i bawełnianych, zaś produkcja lnu odbywała się dalej w fabryce, którą przemysłowiec uruchomił po upadku powstania listopadowego poza granicami Królestwa Polskiego w Supraślu (obwód białostocki, teren ówczesnego cesarstwa rosyjskiego). Po śmierci F.W. Zacherta w 1886 r. zgierska fabryka przeszła na własność jego bratanka – Henryka Zacherta. W 1892 r. zakłady zostały włączone do spółki akcyjnej „Lorentz i Krusche Tow. Akc. Manufaktury Bawełnianej”, której jednym z udziałowców i członków zarządu był Henryk Zachert, fabryka działała pod tą nazwą także w okresie międzywojennym. Po II wojnie światowej zakłady zostały upaństwowione, od lat 60. do poł. lat 90. XX w. fabryka działała jako Zgierskie Zakłady Przemysłu Odzieżowego „ZETA”. Były to drugie, co do wielkości zakłady włókiennicze na terenie Zgierza. Budynek mieszkalny został wzniesiony w pierwszym etapie funkcjonowania zakładów Zacherta, w 2 ćw. XIX w. Dokładna data jego budowy na obecnym etapie badań nie jest znana, obiekt został ukazany na planie miasta Zgierza sporządzonym w 1844 r. przez geometrę M. Śliwińskiego. Obiekt został przebudowany pod koniec XIX w. w okresie funkcjonowania przedsiębiorstwa w ramach zakładów Lorentz i Krusche, kolejna przebudowa miała miejsce prawdopodobnie w okresie międzywojennym. Budynek przędzalni został wzniesiony w kolejnym etapie funkcjonowania przedsiębiorstwa Zacherta, na podstawie projektu sporządzonego w 1881 r. przez arch. Ignacego Markiewicza. Obiekt został zbudowany w miejscu starszego budynku przędzalni wzniesionego w 1828 r. i odbudowanego po kolejnych pożarach w roku 1851 i 1878. Przędzalnia była odbudowywana i przebudowywana po kolejnych pożarach w 1888 r.

oraz w 1894 r., projekty odbudowy sporządzał również I. Markiewicz. W okresie funkcjonowania zakładów „ZETA,” na przełomie lat 60. i 70. XX w., zmodernizowano elewacje budynku (zmiana formy okien, częściowe usunięcie wystroju przy zachowaniu historycznego układu), a także częściowo jego wnętrza. Oba ww. obiekty stanowią cenne w skali ponadlokalnej historyczne świadectwo rozwoju przemysłu włókienniczego w Zgierzu, a także z racji znaczenia jakie zakłady Zacherta odgrywały w przemyśle włókienniczym Królestwa Polskiego – także regionu łódzkiego. W budynku mieszkalnym, we wnętrzach zachowane są częściowo historyczne elementy wystroju i wyposażenia prezentujące wartość artystyczną (stolarka drzwiowa, balustrada schodów, sztukaterie i polichromie nasufitowe). Mając na uwadze powyższe wartości historyczne i artystyczne oba ww. obiekty zasługują na indywidualne objęcie ochroną konserwatorską oraz ich włączenie do wojewódzkiej ewidencji zabytków.

ŁÓDZKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTKÓW

Aleksandra Stępień

Otrzymują:

1. Kondor Investment Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa
Ul. Św. Teresy Od Dzieciątka Jezus 91 A
91-341 Łódź
2. a/a

Sprawę prowadzi: Piotr Ugorowicz, główny specjalista, Wydział Zabytków Ruchomych i Rejestru Zabytków, tel. /42/ 635 80 06.